

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE MUNKAADÓK LAPJA

Erdély és Bánság kis- és középipar-
sainak hetilapja. — Az Ipartestületek
Szövetsége, az aradi Iparos Outhon, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Épi-
tőmesterek Szövetsége és a Timisoarai
Vendéglősök és Kávésok Ipartestülete
hivatalos lapja. Egyesülvé a Timisoarai
„Az Iparos”-sal és a „Fodrász Ujság”-
gal.

„Tiszteld a tisztas
ipart!”

Lege industrială organi- că pentru raționalizarea producției industrialei naționale

Zilele trecute a ținut UGIR-ul sub pre-
ședinția Dlui Penescu-Kertesch adunarea ge-
nerală în București, dela care aducem mai
jos două expuneri eminente:

În cuvântare sa de deschidere, Dl ing.
Penescu-Kertesch arată că d-nii ing. N. Teo-
dorescu, ministrul industriei, Victor Slăvescu,
ministrul de finanțe și dr. Costinescu, minis-
trul muncii nu au putut veni fiind convocați
la un consiliu de miniștri. Aduce elogiul ace-
stor valoroși membricari împreună cu ceilalți
miniștri din guvernul din care fac parte au
înțeles că trebuie să imprime vieții noastre
economice, o altă îndrumare care să permită
industriei și comerțului să se desvolte într-o
armonie cât mai perfectă, în folosul intere-
selor generale ale țării.

Făc o expunere asupra activității U. G.
I. R.-ului ajungând la concluziile pe care in-
dustriile din țară le urmăresc și anume: acum
când greutățile sunt mai mari, eforturile și
sacrificiile industriilor trebuie să fie și ele tot
mai mari.

„Industriile din țară, conchide d. Penescu
Kertesch, vor să trăiască și să se desvolte nu
în detrimentul celorlalte clase producătoare,
ci în deplin acord cu ele”.

D. ing. prof. C. R. Mircea, directorul
general al U. G. I. R.-ului, se referă la rapor-
tul întocmit de d-sa privitor activității U. G.
I. R.-ului pe exercițiul 1933—34.

Trebuie să respingem cu orice preț —
spune d. profesor Mircea — tendința de di-
rijare o industriei din partea Statului. O ase-
menea dirijare ar însemna distrugerea spiri-
tului de inițiativă și paralizarea ori cărei ac-
tivități rodnice. Industria românească prin
progresul la care a ajuns, a dovedit că știe
să se conducă, așa dar, trebuie să fie lăsată
să trăiască spre binele și prosperitatea țării.
Cu cât industria interioară va fi mai întă-
rită, pe atât vom fi feriți de tributul cel-
plătim străinătății.

În raportul întocmit — spune d. ing. Mir-
cea — m'am ocupat și de partea socială în
legătură cu industria țării. Prin politica fi-
nanciară, industria a fost foarte mult apă-
sată. Greutățile ce i s'au pus în spinare,
constituiam un atentat nu numai la libertatea
de a munci, dar și la posibilitatea de a pro-
duce. Grație politicii fiscale inaugurate de
actualul guvern, lucrările s'au schimbat în
bună parte. Este locul deci să aducem mulțu-
mirile noastre acelor cari, în cadrul poli-
ticei de stat au înțeles să sprijine existența
industriei românești.

De activitatea voastră am legat, în mo-
dul cel mai sincer, dorința de a promova in-
teresele agriculturii. Nu în detrimentul ag-
riculturii, ci pentru prosperitatea ei, indus-
tria românească vrea să trăiască și să se
desvolte.

Acest adevăr, trebuie să-l cunoască și să
fie pătruns de el, toată lumea; nu poate exis-
ta în țară o industrie în prosperitate, cu o
agricultură deficitară. Interesul nostru deci
e de a contribui la realizarea acestei stări

Az iparügyi minisztérium ipartörvénytervezete a kéz- műveskamarak rendszerére épül fel

Milyen hatáskörük lesz a felállítandó kézműveskamaraknak? — A kontár-
kérdés csaknem százszázalékosan megoldható az új rendszer segítségével,
mert súlyos pénzbírságokkal és börtönnel büntetik az ipari piac zsebrákjait.
Részletes előírások arról, hogy a kisiparnak joga van a maga részét a köz-
munkából is kivenni.

Irta: Veterány Viktor dr.

(Második közlemény.)

Az V-ik fejezet az iparendelvények kiszolgál-
tatásával és az erre vonatkozó eljárással foglal-
kozik.

A kézműves kamara állítja ki a területén
joghatályos iparendelvényeket, amelyek az egész
országra szóló joghatállyal állítatnak ki, a Kéz-
műves Kamarak Szövetsége által állítandók ki,
azonban az ezekre vonatkozó kérvények és az il-
letékes kézműves kamaraknak adandók be.

Ha az iparendelvény iránti kérvény a törvé-
nyes követelményeknek megfelel, úgy az enge-
dély a beiktatás napjától számított 8-ik napon
belül állítandó ki, ha pedig az iparendelvény iránti
kérvény elintézése a Kézműves Kamarak Szövet-
sége hatáskörébe tartozik, úgy a vonatkozó beik-
tatás napjától számított 15-ik napon belül állitan-
dó ki az iparendelvény.

Ha az iparendelvény iránt beadott kérvény a

fenti határidőkon belül a postai kézbesítési időt
beleértve, válasz nélkül marad, a kérvényező jo-
gosított iparának gyakorlását megkezdeni, de vi-
sel minden felelősséget, amely a törvényes ren-
delkezések be nem tartásából ered.

Az elutasító határozat alaposan megindoko-
landó. A kérvényezőt felelősségi jog illeti meg,
amely a kézműves kamara határozata ellen 15
napon belül a Kézműves Kamarak Szövetségéhez
intézendő. A Kézműves Kamarak Szövetsége el-
utasító határozata ellen a felülvizsgálati kérelem
ugyancsak 15 napon belül az iparügyi miniszter-
hez intézendő, amely végérvényesen határoz.

A kézműves kamarak az összes iparendelvénye-
ket, ezek megszüntetését, illetve felfüggesztését
nyilvántartani és mindezekről a pénzügyigazgató-
ságot, a polgármestert, illetve a községi előjár-
óságot és rendőrséget értesíteni tartoznak.

A polgármesterek, a községi előjáróságot, a rendőrség, a kézműveskamarak és megbízott iparosok jogosítottak az ipari üzemeket ellenőrizni

Ugy a polgármesteri hivatalok, illetve községi
előjáróságot, mint a rendőrség jogosított a te-
rületén levő ipari műhelyeket ellenőrizni és ha
szabálytalanságok állapítottak meg, kötelesek er-
ről jegyzőkönyvet felvenni és azt az illetékes kéz-
műves kamarak elé terjeszteni.

Olyan községekben, ahol legalább 50 iparos
van, akik a kézműves kamarak tagjai,

az illetékes kézműves kamara egy, vagy több
iparosnak megbízást adhat, hogy a törvé-
nyes rendelkezések betartásának ellenőrzése
érdekében bármelyik iparos műhelyét jogosí-
tottak megvizsgálni. Az illetők ezen ellenör-
zés érdekében jogosítottak rendőrségi se-
gédletet is igénybe venni.

Drákói rendszabályok a kontárok
ellen

A javaslat VI-ik fejezete a kihágásokkal és
ezek büntetésével foglalkozik.

Aki iparendelvény nélkül valamilyen ipart üz,
kihágást követ el és első esetben 300—3000 lejig
terjedő behajthatatlanság esetén 3 raptól 30 na-
pig terjedő elzárásra átváltoztatható pénzbünté-
téssel lesz súftható.

Ismételt kihágás esetében a pénzbüntetés
kétszer ekkora, ezenkívül 10—60 napig ter-
jedő elzárással is büntetendő az illető.

A feljelentés az illetékes kézműves kamaránál
teendő, amely a nyomozás megejtése után a felje-

lentés alaposágát megállapítva, az iratokat az il-
letékes járásbíróshoz teszi át, ahol a vádat
képviseli és egyben

az illetékes rendőrséghez, illetve csendőrség-
hez fordul, hogy a kihágást elkövetőt a
munka folytatásában megakadályozzák, de
felelős marad a netáni kárért, ha a feljelen-
tés alaptalannak bizonyult.

A tervbe vett ienti intézkedések akként volná-
nak módosítandók és kiegészítendők, hogy a

pénzbüntetés a vállalt kontármunka összer-
tékének megfelelő összegben legyen megállá-
pitandó, de ne lehessen kisebb, mint 300 lej,
ha pedig a vállalt munka értéke csak nehe-
zen állapítható meg úgy a 300—10.000 lejig
terjedő pénzbüntetés legyen alkalmazandó
és minden egyes esetben elkövetőnek legye-
nek a munkahelyeken talált szerszámok és
nyersanyagok. A pénzbüntetésért pedig egye-
temlegesen feleljen úgy a kontáriparos, mint
a megrendelő.

A kézműves kamara közegei kötelezendők legyenek
arra, hogy a kontárkodás megállapítása alkalmá-
val a munkát azonnal beszüntessék, valamint a
munkahelyen talált szerszámokat és nyersanya-
gokat lefoglalják.

A javaslat szerint a bíróság köteles 15 napon
belül tárgyalási határidőre kitűzni és ítéletet

hozni amely ellen a törvényszékhez lehet fellebbezni, mely utóbbi 30 napon belül köteles dönteni.

Ezen pénzbírságok a kézműves kamarát illetik és a pénzbírságokat a községi előjárások közigazgatási uton hajtják be.

Súlyosan büntetik a kevésbé súlyos ipari kihágásokat is

Az az iparos, aki a kézműves kamaránál nem jelenti be műhelyváltását, továbbá a segéd be és kilépését 50-300 lejig terjedő pénzbírsággal büntetendő. E büntetést a kézműves kamara indokolt határozattal mondja ki, amely ellen 15 napon belül a Kamarák Szövetségéhez lehet fellebbezni.

Az az iparos, aki cégén félrevezetésre alkalmas, vagy a valóságnak meg nem felelő adatokat alkalmaz, valamint az is, aki a műhelyében alkalmazott a valóságnak meg nem felelő adatokat tartalmazó falragasszal tisztességtelen versenyt űz, az illetékes kézműves kamara által 50-1000 lejig terjedő pénzbírsággal büntetendő, amely visszaesés esetében kétszeres összegben vehető ki.

Kifogástalan erkölcsi magaviseletet igénylő iparágak,

Azok az iparosok, akik olyan ipart gyakorolnak, amely az egyesek, vagy pedig a közérdek szempontjából veszélyes és ez okból kifogástalan erkölcsi magaviseletet is kötelesek igazolni ha a jó erkölcsökbe ütköző cselekményt követnek el, vagy pedig ha magatartásuk folytán alkalmatlannak bizonyulnak, az illetékes törvényszék által meghatározott időre, vagy pedig egyszer és mindenkorra az ipargyakorlástól megfoszthatók. Az erre vonatkozó eljárás a községi előjárás, vagy a kézműves kamara, vagy az ügyészség, vagy pedig magánosok feljelentésével indítható meg.

Megváltozik az iparhatóságok három fokozata is...

Iparhatóságok: Elsőfoku iparhatóság a községekben a főszolgabíró, városokban pedig a kézműves kamara. Másodfoku iparhatóság a vármegyékre nézve a vármegyei, városokra nézve pedig a városi bizottság, illetve állandó választmány. Harmadfoku iparhatóság az ipari és kereskedelemügyi minisztérium.

A kisipari közmunkák problémája az új ipartörvénytervezetben

A javaslat VII-ik fejezete a kisipar támogatására vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza. E szerint

az állam a lehetőség koráinak belül anyagi támogatást és hitelt nyújt a kisiparnak.

Az ipari munkaadók államilag elismert szövetségeinek az állami, megyei és községi árlejtésnél elsőbbség biztosítandó még az esetben is, ha ezek 5 százalékkal drágábbak, mint a legolcsóbb ajánlat, vagy pedig 2 százalékkal drágábbak, mint a legolcsóbb külföldi ajánlatok.

Ez a tervbe vett rendelkezés nem indokolt, mert ellenkezőleg a külföldi ajánlatokkal szemben a belföldi ajánlat még egy 10 százalékos különbség esetében is előnyben részesítendő, hiszen az esetben is nemzetgazdasági szempontból úgy ez a különbséget maximális 10 százalék, mint a vállalkozó bevétele haszna, valamint a munkabér is az országban marad.

A tervezet szerint az államilag elismert iparos szövetségek jogosítottak bármilyen állami, megyei és községi rendeltetést vállalni ezek értékére való tekintet nélkül. Ugy vélem azonban, hogy ezek a jogok az ipari szövetségek fiókjai javára is elismerendők. A javaslat szerint ezen vállalt közmunkák 8-ik személyre át nem ruházhatók. A közmunkákra vonatkozólag létesítendő megállapodásba feltételként foglalandó, hogy legfeljebb 10 százalékkal alkalmazható külföldi iparos, illetve szakmunkás.

* E pontnál valószínűleg írógéphiába, illetve sajtóhiba csuszott a törvénytervezetbe, mert amint azt 23-ik számának Szerkesztői üzenetek a rovatában közölte *Az Iparos*, — a jelenlegi joggyakorlat külföldi ajánlatoknál 25 százalékos kedvezmény, tehát se nem 2, se nem 10 százalék, hanem sokszorosan nagyobb előnyt biztosít az állam a külföldi ajánlattal szemben a kisiparosnak.

(Szerk.)

Ezen rendelkezés kiterjesztendő volna az elkövetendő és árverés útján eladandó aszerzőmunkák és nyersanyagok árverési vételére is azzal, hogy minden esetben bevételek munkanélküli, valamint munkaképtelenné vált vagyontalan iparosok segélyezésére legyenek fordítva.

Semmiféle közzététel külföldről nem szerethető be, amíg az ipari szövetség véleménye minden beérkezve arra vonatkozólag, hogy ezen közzétételök egészben, vagy részben eszközölhetők-e belföldön vagy sem.

Ötven százalékos vasúti kedvezmény a munkahelyre utazó iparosnak és munkásainak.

A kisiparosok, ha munkájuk végzése érdekében más helyre kell utazniuk, úgy az állami vasut, mint az állami hajózási vállalatok részéről 50 százalékos kedvezményben részesítendők, feltéve, ha evégből legalább nyolcan utaznak.

A hatóságok kötelesek a kisipari kiállításokat és mintavásárokat támogatni.

Mindazok a városok, ahol 20.000-nél több lakos van, kötelesek a törvény életbe léptetésétől számított 4 éven belül ipari muzeumot létesíteni.

A törvényhatóságok 4 éven belül kötelesek a helybeli iparosok közös üzemei részére műhelyeket létesíteni. Az ecélből a külföldről behozott gépek vámentmentesek

A nyersanyagok behozatalára és a kisipari termékek kivitelére vonatkozólag ugyanazon rendszabályok kötelezők, mint amelyek a nagyiparra vonatkozólag érvényesek.

A kisiparosokra vonatkozó adómegállapító bizottságoknak az iparkamara azzal kiküldendő kisiparosok mindenkor tagjai.

Ez a javaslat akként egészítendő ki, hogy ezen kisipari bizottsági tagok nemcsak véleményezési és indítványozási, hanem szervezési joggal is bírnak.

Amelyik megyében ezernél több iparos van, kézműveskamara állítandó fel.

A kézműves kamara a szövetség véleménye alapján mindazon megyék területén állítandó fel, ahol 1000-nél több iparos van.

Ha azonban valamely megye területén 1000-nél kevesebb az iparosok száma, a szövetség véleménye alapján ezek az iparosok a legközelebbi megye kézműves kamarájához lesznek csatolva, ahol mint fiokok működnek, feltéve, hogy az iparosok száma meghaladja az 500-at.

Ezzel szemben azt tartjuk helyesnek, hogy bármely község iparosai, feltéve, hogy legalább 100-an vannak, jogosítva legyenek fiókot létesíteni és az összes, már létező ipartestületet a kézműves kamara fiókjaiként ismeressenek el.

Kik lehetnek a kézműveskamara tagjai.

A kézműves kamara tagjai hivatalból az összes kisiparosok, ha román állampolgárok, nagykorúak és 21-ik életévüket betöltötték.

Szavazati joga annak pinca, aki tagsági díjával és az adóval hátralékban van,akit a politikai jogok gyakorlásától megfosztottak, akik bírósági vád alatt állanak, akik szabadságvesztés büntetést töltöttek ki, vagy előzetes letartóztatásban vannak, vagy elmebetegség miatt gondnokság alatt állanak.

Mindazok az iparosok, akik a jelen törvény feltételeinek megfelelnek és a munkakamara kisipari osztályának tagjai voltak, jog szerint tagjai lesznek a kézműves kamarának és a munkakamara kisipari osztálya megszűnik.

Ezen rendelkezés azzal egészítendő ki, hogy a kézműveskamara tagja minden képesítéshez kötött iparos, akinek átlag 40-nél több állandó segéde és 50 lóerőnél nagyobb gépperendezése nincsen.

Kik választhatók az igazgatóságba.

A kézműveskamara igazgatóságába csak azok választhatók, akik az előző rendelkezések szerint

Segédek és tanoncok szerzett jogai.

A VIII-ik fejezet az átmeneti rendelkezéseket tartalmazza.

A javaslat rendelkezései csak azokra a tanoncokra nézve alkalmazhatók, akiknek még nincsen két betöltött tanoncvévük, míg azok a tanoncok, akiknek több, mint két évi tanoncgyakorlatuk van, valamint a segédek a régi törvények rendelkezései alá esnek.

A szerzett jogok elismertetnek, ha ellenben ezek a törvény életbe léptetésekor nem gyakoroltatnak, már nem is érvényesíthetők.

Átmeneti intézkedések a kézműves kamarákkal kapcsolatban.

Az ipari törvények egységesítését célzó törvény életbe léptetése után

a kézműves kamara megsemmisítéséig az Erdélyben és Bukovinában működő elsőfoku iparhatóságok folytatják tevékenységüket, amíg pedig kötelesek az utolsó 3 évre vonatkozó irattárakat és könyveiket átadni.

Az ökirályság szakszervezetei, Erdély és Bukovina és a beszarábiai ipari szakmai vizsgáztató bizottságok kötelesek az utolsó 10 év irattárát a kézműves kamaráknak átadni.

A javaslat szerint mindezen szervezetek az ipari érdekek előmozdítása céljából jogosultak jogi személyekké átalakulni. Ezzel szemben sokkal helyesebb ha mindezek a már létező szervezetek a törvény erejénél fogva a kézműves kamara fiókjaivá alakulnak át.

Mit tartalmaz a törvénytervezet a kézműveskamara ügyében.

A javaslat kilencedik fejezete a kézműveskamara foglalkozik.

Ezek a kamara közintézmény jellegével bíró jogiszemélyek és az iparügyi minisztérium hatásköre alatt a kisipari szakmai és gazdasági érdekek védelmét célozzák.

szavazati joggal bírnak, román állampolgárok, legalább 5 év óta megszakítás nélkül ipart űznek és 25-ik életévüket betöltötték. Ezek kivül az igazgatóságba megválaszthatók azok is, akik jelenleg ipart nem űznek ugyan, azonban a múltban legalább 15 éven át ipart űzték, továbbá azok is, akik tanoncokat jogosítottak tartani.

Az igazgatóság tagjai lehetnek a jogiszemélyek törvényes képviselői is, ha legalább 3 év óta azok, 30-ik életévüket betöltötték, román állampolgárok, továbbá, ha az általuk képviselt jogiszemély legalább 3 év óta gyakorolja iparját. A jogiszemélyeket is csak egy szavazati jog illeti meg még az esetben is, ha több törvényes képviselője van.

Előírások a kamara választásokra.

A kézműveskamara választói jegyzékek összeállítása minden év december havában történik. A választói jegyzékek a választásokat két hónappal megelőzőleg kifüggesztendők.

A választások a kézműveskamara székhelyén eszközölendők. A választásokat a kézműveskamara szövetsége 11 napon belül hagyja jóvá, ha pedig ezen idő alatt nem nyilatkozik, a választások jóváhagyottaknak tekintendők. Amennyiben a kézműveskamara szövetsége a választást érvényesnek nem ismeri el, 30 napon belül új választás ejtendő meg.

A választások 4 évre történnek.

A kézműveskamara szervei:
a közgyűlés, szakszervezeti ülések, szakszervezeti ülései, választmány, igazgatóság, felügyelő bizottság.

A kézműveskamara szervei 1) a közgyűlés, 2) a szakszervezeti ülése, 3) a szakszervezeti ülései, 4) a választmány, 5) az igazgatóság, 6) a felügyelő bizottság.

A közgyűlést a tagok összeessége alkotja. A közgyűlések rendesek és rendkívüliek. A rendes közgyűlés minden év március havában tartandó. (Folytatása és vége a következő számban.)

Szemelvények Mircea szenátornak, az Ugir vezérigazgatójának a Gyáriparosok Szövetsége idei évi közgyűlésén előadott jelentéséből

Napokban tartották meg Bucurestiben Penescu-Kertsch mérnök elnökletével az U.G.I.R. idei közgyűlését, melyen a Gyáriparosok Szövetsége vezérigazgatója, C. R. Mircea szenátor általános érdeklődésre számot tartó beszámolót tartott. Alábbiakban a nagytudású közgazdász néhány érdekes megállapítását szószerinti fordításban közöljük:

GAZDASÁGI KÍSÉRLETEZÉSEK VILÁGSZERTE

Az 1933. év a világgazdaságban az erőfeszítések éve volt. Mindazok az államok, amelyek a gazdasági élet helyreállítására törekedtek, a nemzetközi együttműködés mellett foglaltak állást. Az államok vezető férfiai meg vannak győződve arról, hogy

általános gazdasági javulás csak akkor érhető el, ha létre jön a nemzetközi együttműködés,

oly irányban, hogy a világ vezető államai irányító szerepet kapnak a világgazdaságban csak kisebb gazdasági jelentőséggel rendelkező államok között.

Igen sok kísérletnek voltunk szemtanúi, amelyek Oroszország és Olaszország példája nyomán irányított (terv) gazdasággal akarták az egyes országok gazdasági helyzetét megjavítani. Ezzel szemben az Ugir kialakult véleménye az, hogy

az iparnak minden erejét latba kell vetnie, hogy az irányított gazdasági eszmének terjedését meggátolja.

A nagyipar feltétlenül szükségesnek tartja a szabad gazdasági élet visszatérését, mert kizárólag ez garantálhatja a politikai szabadságot is. Epen ezért

az Ugir felvette a harcot az irányított gazdaság tervével szemben.

AZ ADÓTERHEK NÖVEKEDTEK...

Az elmúlt évben is, épugy, mint az előző években, az Ugir tiltakozott az olyan adótörvények ellen, amelyek csak az ipar adóterheit súlyosbították. Ennek ellenére

az 1933. év folyamán az ipar adóterhel jelentős mértékben növekedtek, az adó kivetése és behajtása pedig komplikáltabb és terheesebb lett.

Az elmúlt évben az egyenesadótörvény módosítása által a minimális adókvóta emelkedett és

házaadó alá vonták az ipari épületeket.

A módosított forgalmi adótörvény a közbeső termékeket vette adó alá, ezenkívül pedig több oly nyersanyagot is megadózott, amelyek eddig adómentesek voltak.

A bélyegilletékek a burkolt intézkedések folytán emelkedtek.

A városi adókról szóló törvény, az Ugir tiltakozása ellenére

továbbra is fentartotta a telepadót és az áruforgalmi adót.

SLAVESCU PÉNZÜGYMINISZTER RENDSZERVÁLTOZÁST HOZOTT

Megelégedéssel állapítja meg azonban az Ugir, hogy

V. Slavescu pénzügyminiszter hivatalba lépése gyökeres rendszerváltozást jelentett az adópolitika terén.

A minimális adó csökkent, úgy az ipari épületek házaadóját, mint a magántisztviselők rendkívüli adóját megszüntették. Az ipari jövedelmi adó kulcsát, a forgalmi adókulcsot leszállították. Megszűnt az iparvállalatok saját céljaira használt villanyáram, szén és egyéb tüzelőanyag forgalmi adója. Egyes

nyersanyagok ismét adómentesekké váltak. Megelégedéssel állapítható meg, hogy mindezeket az adókönyvitéseket a legnagyobb részben az Ugir vívta ki.

ORGANIKUS IPARTÖRVÉNY NÉLKÜL NEM BIZTOSÍTHATÓ A RENDSZERES ÉS NYUGODT IPARI TERMELÉS

A nagyipar számtalan javaslatot tett a multban oly organikus ipartörvény megalkotására, amely az iparnak védelmet nyújt mindenféle meglepetések ellen. Az illetékes körök elismerték, hogy erre az ipartörvényre szükség van, hogy az ipari termelés normalizálását biztosítsuk. Ez a törvény lesz hivatva, hogy stabil rezsimet teremtsen az ipari termelés fejlesztése érdekében, amely biztosítja a nyugodt és rendszeres fejlődést. A jelenlegi kormány programjába vette ennek az ipari törvénynek megalkotását.

JAVUL A CFR TARIFA POLITIKÁJA.

Az 1931. szeptember 1-én életbe léptetett vasuti szállítási tarifa az ipar terheit jelentősen megnövelte és

előnyben részesítette a külföldi termékeket, amelyek kedvezőbb szállítási tarifát élveztek.

Az új tarifa életbeléptetése után tovább folytatta a harcot az Ugir és a jelenlegi ipariügyi miniszter elnökle alatt működő tarifális bizottságnak sikerült elérnie, hogy

a CFR vezérigazgatósága az ipar sérel-

Szüntessék meg az állami intézmények ipari és kereskedelmi tevékenységét

A jelentés végül felhívja az állam vezető tényezőit, hogy szüntessék meg az állam ipari és kereskedői tevékenységét és konkurenciáját. Türelhetetlen, hogy az állam, amely az ország ipari termelése munkájának gyümölcsét élvezi, saját maga támasszon versenyt a magániparnak. Vonatkozik ez főképp az ugynevezett autonóm intézményekre, amelyek amortizációs, kamatterheket, adóterheket nem viselnek és a nyilvános árlejtések alkalmával oly alacsony árakat diktálnak, amelyek alatta vannak a magánvállalatok önköltségeinek.

MI AZ A GAZDASÁGI KISANTANT?

Az Ugir évi jelentése a gazdasági Kisantant kiépítésének kérdésével is foglalkozik és ismételten leszögezi, hogy ennek működése csak úgy képzelhető el, ha mindhárom állam (Románia, Csehszlovákia, Jugoszlávia) nemzetgazdaságát egyaránt kielégíti.

A gazdasági kisantant programjának lényeges része

a vámjog egyesítése, a vámnomenklatura egységesítése és a vámformalitások egyszerűsítése.

Ebben az ügyben azonban még határozatot nem hoztak, mert ez a kérdés tanulmányozás alatt áll.

A gazdasági Kisantant terve magában foglalja a Csehszlovákia és Románia közötti gazdasági együttműködésnek 1934. évre vonatkozó tervét. Ez a terv a Románia és Csehszlovákia közötti árucserére vonatkozik. Leszögezi azonban az Ugir, hogy hiba volna kizárólag csak Románia és Csehszlovákia között rendezni az együttműködés kérdését, mert a gazdasági Kisantantról lévén szó, nemcsak Románia és Csehszlovákia, hanem Románia, Csehszlovákia és Jugoszlávia között kell kiépíteni a gazdasági kapcsolatot.

meinek nagyrésztét orvosolta és a belföldi ipari termékek számára a szállítást olcsóbbá tette, mint a külföldi árúké.

Az utóbbi hónapokban a CFR megnehezítette a garázsvonalak és iparvasutak engedélyének kiadását. Az Ugir ebben az irányban is akciót kezdett, hogy a CFR állítsa vissza a régi rendet, amidőn minden különösebb nehézség nélkül kiadta az engedélyeket a garázsvonalakra és az iparvasutakra.

VARHATÓ-E AZ ÁLLAMTÓL IPARI HITEL?

Az állam régebbi szállításokért jelentős összegekkel tartozik az iparvállalatoknak, amelyek, hogy termelésük folytonosságát biztosítsák,

kénytelenek voltak magas kamatra kölönféle kölcsönöket felvenni, ami az iparvállalatok terheit nagymértékben növeli.

Az Ugir többször interveniált abban az irányban, hogy az államnak régebbi adósságai rendezést nyerjenek. Ezzel a kérdéssel szoros kapcsolatban áll az ipari hitel problémája. Jelenleg

az iparvállalatok hitellehetőségei a minimumra csökkentek,

mert egyrészt az állam nem fizeti ki az eszközölt szállítások ellenértékét, másrészt a jelenlegi dezorganizált hitelélet teljesen megváltoztatta a bankok működési módját és

a Credit Industrial hitelnyújtási tevékenysége is a minimumra csökkent.

Tény az, hogy

a pénzügyminiszter megígérte, hogy a helyzetet gyökeresen megváltoztatja és a Credit Industrialt újjászervezi, hogy az az ipar megfelelő hitelforrásává váljék.

Reméli az Ugir, hogy a Credit Industrial törvényének módosítása lehetővé teszi, hogy ez az új intézmény hitelnyújtó tevékenységét fokozza, ami nemcsak az iparnak, hanem általában a nemzeti termelésnek is nagy érdeke.

A gazdasági Kisantant tanácsának legutóbbi ülésén tárgyalták a vasutak együttműködésének kérdését. A román delegáció javaslatára azonban elvetették Csehszlovákiának azt a javaslatát, hogy a csehszlovák ipari termékek számára ugyanazokat a szállítási kedvezményeket oiztosítsák, mint a román ipari termékek számára.

Baia Marén nincs munkanélküli...

Ha a föld felszínén nem kap munkát az iparos, napi 40 lejért lemegy a föld alá...

Egyik erdélyi lapból vesszük az alábbi jellemző adalékot:

Nagybányán nincs munkanélküli — munkás. De van munkanélküli tisztviselő, van munkanélküli kereskedő és van munkanélküli iparos. Ha az iparosnak már nagyon rosszul megy, úgy, hogy nem bírja tovább, hát leteszi a szerszámot, beadja az iparengedélyt, elbúcsúzik a dikiestől, az esztergapadtól, az üllőtől és elmegy a bányába.

Munkás lesz az iparosból. Negyven lejt keres egy nap. Nem sok pénz, különösen akkor nem, ha tudjuk, hogy tíz-tizenkét órát kell érte naponta dolgozni. Aki látott már életében bányát, az tudja, hogy mit jelent a bányamunka. Nyáron nem is szívesen helyezik el a munkanélküli iparost. Nem is megy szívesen. Nyáron könnyebb az élet. Ősszel és télen szivja fel a bánya őket. Ősszel és télen, amikor már nehezebb a kenyér-szerzés, amikor már jobban haragnak az éhes napok, Nagybányán nincs munkanélküli — mondják büszkén.

Csak munkanélküli munkás nincs.

De munkanélküli hivatalnok, kereskedő, munkanélküli kovács, pék, lakatos, asztalos és suszter bizony bőven akad.



Jogesetek a kisipar köréből

Köteles-e a biztosító társaság a gépkocsi jogtalan használata által keletkezett kárt a gépkocsi tulajdonosának megtéríteni? — Mit értünk a „használati jog eltulajdonítása” (furtus usus) alatt?

Egy autótulajdonos a törvény értelmében, ha állandóan és rendszeresen személyfuvarozással foglalkozik, köteles gépkocsiját és az utasok testi épségét baleset ellen biztosítani. A jelen jogesetben szereplő fuvarozó ezt a vonatkozó törvény értelmében a biztosító társaságnál annak rendje és módja szerint eszközölte és a biztosítási díjakat rendszeresen fizette is. A fuvarozó iparos a fuvarozást nem személyesen, hanem alkalmazottjai által végeztette. A gépkocsi esetenként a garázsba került és ott megörzés végett a garázs tulajdonosának adatott át. Az így megörzésül letett gépet a garázs tulajdonosának egyik alkalmazottja a garázstulajdonos és a géptulajdonos beleegyezése és tudta nélkül egy ünnepnapon pár órára igénybe vette. Az alkalmazott a garázscég mechanikusa volt, a gépvizsgálathoz értett és miután ünnep volt és a tulajdonos a géppel ezen a napon fuvarozást nem végeztetett, a garázs mechanikusa kihasználta az alkalmat és a gépet arra használta fel, hogy családját a közeli hegyek közé vigye. A kirándulás azonban katasztrofálával végződött. A hegyvidéken egy szerpentin utnak veszélyes kanyarulatánál összeütközött egy székkel, minek következtében az autómobil az árokba fordult, annak hűtő készüléke teljesen meg rongálódott és az elül levő sérültek meggyőződtek.

A gépkocsitulajdonos, midőn az eset tudomására jutott, feljelentést tett, mert a gépet, illetve annak használatát eltulajdonították tőle. Ugyanekkor a kárt a biztosító társaságnál is bejelentette megtérítés végett.

A biztosító társaság a fuvarozó iparos kérelmét nem teljesítette, mert a kötvény szerint a biztosítás lopásra, betöréses lopásokra és a rendes és jogos tulajdonos használata következtében előállott károokra és balesetekre szolt. Tekintettel pedig arra, hogy a gépet nem a tulajdonos vagy jogos megbízottja használta és nem azok által vezetve állt elő a baleset, másrészt pedig sem lopás, sem pedig betöréses lopás nem történt, ami a kárt és balesetet előidézte volna, a biztosítónak az a jogi álláspontja, hogy nem köteles a kötvény szerint a kárt megtéríteni.

A legfőbb semmitbizák azonban helyt adott a keresetnek, mert a lopásnak egyik fajtát képezi a használati jog eltulajdonítása (furtus usus) is. Tekintettel pedig arra, hogy a biztosító fuvarosnak az volt a célja, hogy a biztosítással a tulajdonát képező autót esetlegesen harmadik személyek által okozott kártól, ha az lopás vagy betöréses lopás által keletkezik, biztosítsa és a használati jognak időleges eltulajdonítása, használati jog ellopásának (furtus ususnak) minősíthető, ez alapon a

„lopás elleni biztosítás”

kifejezésben ez az eshetőség is bennfoglaltatottnak tekinthető. Köztudomású hogy autókban igen gyakori eset az úgynevezett „fekete fuvar”, vagyis a gépnek a tulajdonos akarata és tudta nélkül való felhasználása. Ha ezt bárki a tulajdonos akarata és engedélye nélkül követi el, a lopás egyik különleges válfaját, az említett furtus usust követi el.

Viták elkerülése végett azonban a biztosítást kifejezetten ilyen eshetőségre is helyes kikötni.

Ha a munkaadó munkása testi épségének megvédéséről nem gondoskodott és a munkás munkája végzése közben balesetet szenved, a munkaadó felel a baleset folytán keletkezett kárért, mert azt nem a munkás, hanem az ő gondatlansága idézte elő.

Az alábbi ügyben szereplő munkás egy gép-
iparosnál dolgozott. Napi munkája közben egy régi, rozsdás vaslemez kalapált. Eközben valaki a vaslemezre alulról egy kalapáccsal hatalmas ütést mért. A felszálló rozsdapor a munkás sze-

Munkabírótságot kap Arad

A törvényes intézkedés szerint az új intézmény a munkakamara hivatalában fog működni

A Hivatalos Lap 1934. év június 11-i dátummal keltezett 131-ik száma közli a május 28-án szentesített 1507. sz. törvényt, amelylyel elrendeli, hogy

Aradon munkabírótságot állítandó fel a munkabírótságról szóló 1933. évi február 15-én a Hivatalos Lap 36. számában megjelent törvény alapján.

Az első szakasz elrendeli, hogy Arad városban egy osztállyal bíró munkabírótságot állítandó fel.

A második szakasz szerint a munkabírótsághatásköre Aradmegyére terjed ki.

A harmadik szakasz a törvény végrehajtásával a munkaügyi és igazságügyi ministereket bizza meg.

A munkabírótságot úgy működik, hogy egy kinevezett bíró mellett két ülnök is részt vesz az ítélethozatalban. Az egyik ülnök munkaadó, a másik munkás, vagy tisztviselő a per természetéhez képest, lehetőleg a perben szereplő szakma képviselőiből.

Az ülnököket a munkaügyi miniszter nevezi ki azok közül, akiket a kereskedők közül az iparkamara, az iparosok közül Ugir és az alkalmazottak közül a munkakamara felterjeszt.

A kinevezések visszavonhatók.

A munkabírótságot a munkakamara helyiségében működik. Jegyzőjét a munkakamara alkalmazza, míg a bíró fizetését a munkaügyi miniszteri tárcsa az igazságügyi miniszteriumnak megtéríti.

Zavarok a régi beosztású forgalmi adó-regisztrerek és a registru special új nyomtatványai körül

Az új forgalmi adótörvény továbbra is kötelezővé teszi a forgalmi adóregisztrerek bevezetését, azonban határozott utasítást nem tartalmaz arra nézve, hogy a régi forgalmi adóregisztrerek használhatók-e továbbra is, vagy pedig teljesen új forgalmi adóregisztrerekre van szükség. A gazdasági szakérdekeltségek annak idején azt kérték a pénzügyminisztertől, hogy engedélyezze a régi forgalmi adóregisztrerek használatát, azonban a pénzügyminiszter erre a hivatalos kérésre még nem adott választ.

A Hivatalos Lap 1934. április 26-i számában a pénzügyminiszter részletes utasításokat adott ki arra vonatkozóan, hogy az új forgalmi adótörvény alapján egyszerűsített registru specialok beosztása és rovatolása milyen legyen. Ezt a rendeletet

egyes pénzügyigazgatóságok úgy értelmezték, hogy új registru specialokat kell beszerezni azoknak a vállalatoknak is, amelyeknek a régi registru specialban még annyi üres lapjuk van, amely az évi forgalmi adó-fizetésekre is elegendő.

A rendeletnek ilyen értelmezése újabb megterhelést jelent az ilyen vállalatokra. Mint-hogy a percepciak semmiféle utasítást nem kaptak, hogy a forgalmi adót csak az új registru specialokban vezetett tételek után fogadják el, a legtöbb percepacia a régi registru specialban vezetett tételek után is elfogadta a forgalmi adóbefizetést.

A szakérdekeltségek — mint értesültünk — interveniálni fognak, hogy a pénzügyminiszter rendeletileg szabályozza, hogy a régi registru specialok továbbra is használhatók legyenek.

mébe hullott, aminek következtében a munkás az egyik szemének látóképességét elvesztette. A munkás perbe hívta a munkaadót, hogy a balesetbiztosító által megállapított összegben felül okozott és a balesetből származó kárt fizesse meg. A munkaadó ezt megtagadta, mert a munkás által végzett munka nem volt veszélyes munka és mert a balesetet nem az ő gondatlansága idézte elő.

A bíróság az ügyben kimondotta, hogy a fenti esetben végzett munka közveszélyes természetű volt. Rozsdás vaslemezeknél a munkás védőszemüveggel látandó el, mert köztudomású, hogy az ilyen munkánál a rozsdás por könnyen a dolgozó munkás szemébe szállhat és a mérges vaspár a szem látóképességét könnyen megtámadja, sőt tönkre teszi. Tekintettel arra hogy a balesetet nem a munkás gondatlansága, vagy magatartása, hanem az a tény okozta, hogy nem volt védőszemüvege, a kárért a munkaadó felelős. A munkaadó köteles az üzemében végzett munkák közben munkásait olyan eszközökkel ellátni, amelyek azok munkaképességét megvédik. Mivel a fentiek alapján a gondatlan eljárás a

munkaadó részéről fennforog, az okozott balesetből járó kár megfizetésére köteleztetett.

Lehet-e a patenta fixa magasabb osztályába sorozni egy iparost, ha utolsó három évi jövedelme alapján megilletve volna, hogy alacsonyabb osztályba sorozzák? (A bucaresti királyi tábla 1933. december 20-án hozott határozata.)

Az iparost, akiről szó van, az adófelelvezési bizottság az adókövetésnél a patenta fixa alapján egy fokkal magasabb osztályba sorozta, mint 3 évi összjövedelme alapján sorozható lett volna. A felelvezési bizottság az ügyben hozott határozatában arra hivatkozott hogy a megyei bizottság, amely ezt az osztályozást végezte, az iparost a magasabb osztályba sorozta.

Az iparos törvénysértés címén a táblához panasszal élt és rámutatott, hogy a patenta fixa magasabb osztályába való sorozása minden törvényes alap nélkül történt.

A tábla helyt adott a panásznak, mert a felelvezési bizottság helytelenül hivatkozott a megyei bizottság osztályozására. Semmivel sem volt igazolva ugyanis, hogy miért nem vették figyelembe az adókövetésnél a 3 év jövedelmének közepetárhányosát, mint azt a törvény előírja.

Ha ettől a törvényes megállapítási módtól a megyei bizottság eltért, köteles lett volna igazolni, hogy az illető iparos jövedelme az elmúlt években nagyobb volt és csak méltányosságból volt kisebb adóval megörv. Tekintettel arra, hogy erre nézve semminemű bizonyítékot sem a megyei, sem pedig az adófelelvezési bizottság nem szolgáltatott, a kivetést mint törvénytelen tábla megsemmisítette és utasította a felelvezési bizottságot, hogy hozzon új, a törvénynek megfelelő adómegállapítási határozatot.

Közli dr. Kele Sándor.

Belga
kristály

Modern
műt

**TUKRÖK
ÜVEGEK**

CSISZOLT ÜVEGEK

legjobb minőségben és legolcsóbb árban

PINTÉR & CO. cégnél

Arad, Str. Ioan Calvin 39

Az aradi ipartestület közgyűlése állást foglalt az Ipartestületek Szövetsége életre keltése mellett

Az aradi ipartestület tagjai vasárnap délelőtt Vulcu Maxim elnöklésével közgyűlésre jöttek össze, amely nem szükködött viharos és izgalmas jelenetekben, sőt ezek a nézeteltérések több ízben személyi élt és öltöttek.

Mit tartalmaz az elnökség jelentése?

Az elnöki jelentést, Vulcu I. Maxim románul, Moskovitz magyarul odtá elő. A jelentés előbb azzal foglalkozik, hogy a beharangozott javulási folyamat a kézműves iparosokra nem terjesztette ki jótékony hatását.

Az iparosság továbbra is kényes-kedves ki van szolgáltatva a belföldi gyárak eladási és hitel feltételeinek.

Az iparosság egyre nyomorúságosabbá váló helyzete magát az iparos-társadalmat olyan letargikus állapotba kergette hogy már-már nem is igyekszik sorompóba állani érdekében megvédésére. Az iparosokat a saját ügyek sem érdeklik és ezért nem fejtették ki az ideán az Ipartestület humanitárius tevékenységét ingyen élelem, ruhakészítés és fa kiosztása tekintetében. Az Ipartestület nem kapta meg a kincstártól körülbelül 70 ezer lej kivevő házbérlőket, nem jött létre a nagy terem bérlővételére vonatkozólag a Tiszti Kaszinóval elvben már elfogadott megegyezés sem. Ez késlelteti a székház rendbehozását. Fölémli a jelentés, hogy az Ipartestület akciót indított az Ipartestületek központi szervének feltámasztására, emlékiratban fejezte ki aggályait a kötelező munkásbiztosító törvény sérelmes intézkedéseivel szemben. Ugyancsak részletes jelentésben kérte a kézműiparosság kiválását a munkakamarákból, továbbá a testületek hatáskörének kiterjesztését és az iparhatósági teendők teljes átruházását. Végül az elnökség nézési köszöneti fejezte ki Pacuraru Brutus, iparkamarai főtitkárnak, aki az iparos ügyek elintézésében mindenkor készséggel állt az iparosság rendelkezésére.

Ezután Dolga Imre titkár jelentése következett, amiből kiderült, hogy az Ipartestület az elmúlt évben 867-inast szabadított fel, 342 szerződést eszközölt, 67 munkakönyvet adott, 304 személy váltott iparigazolványt és 78 iparos mondott le róla. A pénztári jelentés 432 ezer lej bevételt és 419 ezer lej kiadást tüntetett fel. Ez után az új költségvetési előirányzatot ismertették, amely 564.440 lejig terjed.

Reinhart Gyula javaslatára a közgyűlés az írodának közfelkiáltással köszönetet szavazott.

Az új előjárósági tagok névsora

Most került volna sor a választmány kiegészítésére harminc tagjának helyettesítésére, amely re a vezetőség hivatalos listát készített. Ekkor hangzott el az első személyes élő támadás. Zabb István ugyanis kifogásolta hogy a listán Moskovitz Izidor is szerepel aki tulajdonképpen nem is hivatalos iparos, mivel nem tudja mas és segéd-estendőit igazolni. A támadásnak Vulcu I. Maxim erőlepes közbeszólása vetett véget és

megvonta Zabb Istvántól a szót.

Pacuraru Brutus iparkamarai főtitkár felvilágosítólag közölte, hogy Moskovitz Izidor jelölhető és választható, mert jogosult arra, hogy az Ipartestület tagja legyen. Ezt az Iparkamara még régebben megállapította.

Zabb István: A kamar erre nem illetékes. Pacuraru Brutus visszautasította a közbeszólást és hangsúlyozta, hogy a kamara mindenkor a harmóniát szolgálja.

Kron Lénárd társelnök felkérte a tagokat, hogy támogassák a hivatalos listát, amit el is fogadott a közgyűlés.

Az újonnan megválasztott választmányi tagok névsora:

Bodrogean Aurel borbély, Barics Máté asztalos, Baranyi Ferenc szabó, Engelhardt Ferenc szűcs, Felncan Petru mészáros, Gáspár Árpád műszerész, Hilyer Mihály borbély, Kovács Ferenc kovács, Köszeghi Emil bádogos, Moskovitz Izidor szabó, Russu Pál esztergályos, Scotar

Gheorghe asztalos, Sfat Ioan asztalos, Tomici Pavel hentes, Barbu Gábor szabó, Barthel Emil mészkalácsos, Cornea Longenus cipész, Dehelan Lázár csizmadia, Iuga Iván szűcs, Jakobi Gyula fogász, Mot Petru cipész, Mornaila Ioan csizmadia, Mihály László cipész, Panker Viktor lakatos, Samanta Ioan kovács, Toca Florea cipész, Takács István pék, Virág Kálmán építész, Weisz Siegfried pék.

Életre kell kelteni az Ipartestületek Szövetségét.

Az interpellációk és indítványok során Moskovitz Izidor felemlítette, hogy az 1881-ben kelt

„Legyünk méltóak a céhrendszer hagyományaihoz“.

A következő felszólaló Coroban Istán volt, aki szerint a vezetőség nem áll feladata magaslatán, mert olyan fontos ügyet, mint a munkásbiztosító törvény, nem vett napirendre. Heves kijelentéseit Vulcu elnök félbeszakította és

nam engedte tovább beszélni.

Az izgatott hangulatban Pacuraru Brutus iparkamarai főtitkár békítőleg lépett közbe. Utalt arra, hogy az ipartestületek a régi céhek utódai, vegyék át az azok körében uralkodott harmóniát. Közölte egyszersmind azt is, hogy az ipartestület valóban foglalkozott a munkásbiztosítás

ipartörvény egyik paragrafusa módót ad arra hogy ha egy iparos hajlandó nem szakmunkást is befogadni műhelyébe, úgy az ipartestületnek nincs joga azt megakadályozni. Memorandum felterjesztését sürgette az idejét mult törvényparagrafus megakadályozásáért. Elhatározták, hogy kérik a törvényparagrafus módosítását.

Ugyancsak Moskovitz Izidor

az ipartestületek központi szervének feltámasztását indítványozza. Ez a szövetség régebben Aradon mintaszerűen működött,

de anyagi erők hiján meg kellett szüntetni a munkáját. A cluji iparos-kongresszuson be is látta a szövetség újraélesztését, de felmerült az az ötlet, hogy Bucurestibe vigyék a székhelyét. Vita után az ipartestület kimondotta, hogy mozgalmat indít a központi szerv feltámasztása érdekében és hogy ismét Aradon működjen.

Majd Kron Lénárd társelnök az építőiparban burjánzó kontárkérdés ügyében tartott tartalmas előadást. Az előadást lapunk más részében teljes egészében közöljük.

Ügyével, sőt ezirányban készült memorandumai dícséretes munka volt.

A nehezen elült vihar után Gallik Artur kérte az ipartestületet, akadályozza meg, hogy azok a borbélyok, akik nem rendelkeznek külön ipar-engedéllyel, ne végezhesenek női hajvágást. Zombory Gyula az ipartörvény egy-egy paragrafusának módosítását kérő felirathoz szolt még hozzá és javasolta, hogy az Ipartestület indítványozza a teljes ipartörvény reformját. Végül még Adoc és Coroban akarnak beszélni de közben Vulcu I. Maxim a további vitát elkerülendő, berekesztette az ülést.

Még mindig államtulajdonban van az aiudi közműhely

Sulyos sérelme az aiudi iparosságnak az állami tulajdonnak nyilvánított közműhely szomorú ügye. A háboru előtt állami kölcsönnel modernül felszerelt fagegmunkáló üzemet létesítettek az agilis aiudi iparosok. A szerződés szerint tíz év alatt kellett visszatéríteniük a kölcsön kapott pénzt. Ezt a kikötést az érdekelt kisiparosok pontosan teljesítették és

még a háboru alatt letörlesztették az utolsó részletet, amivel a közműhely jogszertint az ő birtokukba ment át.

Saját pénzüikön gépeket vásároltak, újabb, meg újabb beruházásokkal tökéletesítették a műhelyt, ahol zavartalanul folyt a munka addig, amig a politika bele nem szolt a dologba.

Egy szép napon ugyanis arra ébredtek, hogy

a közműhelyt „állami“-nak nyilvánították és azt az ipariskola vette birtokába, mely azóta is háborítatlanul használja.

Annyi viszontagság után és ilyen mostoha körülmények között Isten tudja, mi lenne az aiudi kisiparosokból, ha tökeérés temetkezési egyetük nem állna a hátuk mögött és nem támogatná őket apróbb kölcsönökkel.

EDES TITÓK.

— Hogy lehet az, hogy kedves neje ónagysága nyolc nap alatt megunta a tengeri fürdőt?

— Untam a költségeket és haza vonzottam át...

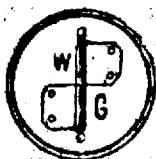
— Tíz évi házasság után ekkor még a vonzóerő?

— Nem, hanem a trükk.

— Hagyd hallanom, mi az?

— Mindennap küldtem neki egy újságot, de előbb mindegyikből kivágtam egy kis hírt. A szegény asszonyka egy darabig harcolt a kíváncsiságával, de csak nyolc napig bírta. Tegnap a hajnali gyorsal berobogott és rántmádozt, hogy mi az, amit eltitolok előtte...

Grundmann
Grundmann
Grundmann
Grundmann



Tegyen próbarendelést!
Kapható minden vaskereskedésben!

zárat és kilincset nem kell összeszerelni

összeillesztve hozza a vasalást forgalomba

gyárt mindenfajta ajtó- és ablakvasalást

bevésozárának szerelésénél, ha Grundmann-kilincset vesz hozzá, egy órai munkaidőt takarít meg

Iparostársaim figelmébe

Bármilyen nyomtatványait a legszebb és legmodernebb kivitelben, a lehető legolcsóbb árakon csakis nálam szerezhetik be.

REINER-nyomda, Arad

Bulevardul Regina Maria 17.

Vidéki megrendeléseket pontosan és gyorsan elintézek

Sancta simplicitas.

Die Unschuld vom Lande: „Anna, holen Sie das Mottenpulver und streuen Sie es in den Kleiderschrank auf die Winteranzüge“. „Aber, gnädige Frau, warum wollen Sie diese Bilster auch noch füttern?“

NE TESSEK FÉLREÉRTENI.

- Mi az, doktor ur, maga verset ír?
- No igen, hogy agyonússem az időt...
- Hogyan, nincsenek már páciensei?

Legszebben fényez, mos, vasal

BUTTINGER TERÉZ gőzmosódája

Arad, Strada Consistorială 35:
in curtea. — Az udvarban

PARBESZED A KÁVÉHAZÁR

- Uram, ön azt márszaki hirdeti rólam, hogy hitvány gazember vagyok?
- De kérem, ellenkezől: azt mondtam, hogy ön egy derék, becsült iparos.
- Szerencsétlen flótás, én követtem el a hibát, hiszen magáról mindenki tudja, hogy minden szava hazugság.

Geschäft.

„Glauben Sie, dass überhaupt noch jemand die Plakate auf den Anschlagssäulen liest?“ „Das will ich meinen! Vor einigen Tagen suchte ich auf diesem Wege einen Nachtwächter — und schon in der nächsten Nacht wurde in meinem Geschäft eingebrochen.“



Hajmosó
és hajszárító
kész ülékek
és más
**fodrászati
cikkek**
olcsón, szakszerűen
Kőszeghy Sándor Fia
Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63-65.
volt Dengli-ház.

Alulírott aradi fornérkereskedők ezúton hozzák i. t. vevőik tudomására, hogy üzleteiket a nyári hónapok alatt este 6 órakor zárják.

Bartos Miksa. — Dési Károly.
„Exota“ Fischmann L. Fischer Jenő & Co.
Török Furnirimport.

Itt az utolsó óra, hogy fellépjünk az építőipar Al Capone-jei ellen...

Irta és az aradi ipartestület közgyűlésén elmondotta Kron Lénárd ipartestületi társelnök

Nem kívánok itt hosszasan kitérni ennek a kérdésnek az általános taglására, mert hiszen minden iparos megmozdulás állandó témája volt és lesz mindaddig, amíg ebben a kérdésben a törvényhozás radikálisan nem intézkedik.

Csupán az építőiparban egy év statisztikai adataival kívánom önöket megismertetni, hogy lássák, micsoda kétségbeejtő állapotok uralkodnak ebben a szakmában.

Amíg más iparágban a kontárok rendszerint vagy iparát beszüntetett, volt önálló iparosok, vagy munkában álló, de szabad idejükben munkát vállaló segédek, vagy pedig alkalmi munkát vállaló munkanélküliekből rekrutálódnak, akik habár silány és felelőtlen munkát szállítanak, mégis valami ellenértéket nyújtanak megrendelőiknek, addig az építőiparban kitermelődött egy teljesen improduktív, olyan típusa a megfelelő képesítéssel és iparendeléssel bíró építőiparosoknak, az u. n. „védőmester“, aki egy aláírásával, nevével fedezi a kontárok korlátlan garázdálkodását.

Ezek a védőmesterek, akik a szó szoros értelmében parazitái a szakmának, mert minden anyagi és erkölcsi felelősség és minden ellenszolgáltatás nélkül ékelődnek munkaadó és kontár közé, annyira lezüllesztették a szakma nivóját, hogy ma legális uton építőipari munkát vállalni szinte képtelen.

Az erkölcsi eltévelyedésnek még szomorubb tünete az, hogy ma már főiskolai végzettséggel bíró építőiparosokat is találunk a fedező mesterek soraiban, akik nevetségesen csekély összegért szente belekapcsolódnak az építőipar eme alvilági szervezetébe.

Azért használom-e kifejezést, hogy szervezet, mert az építőipar e „Al-Capone“-jei jobban vannak szervezve, mint mi. Kézről-kézre adja őket az építető közönség. Működési körök nap-nap után bővül, annyira, hogy lassanként teljesen kiszorulunk foglalkozásunk terrénjáról és nem marad meg számunkra más, mint a közterhek viselése.

Hogy kellően illusztráljam önök előtt az általam mondottakat, összeállítottam az 1933 év május 30-tól 1934 április hó 5-ig terjedő időre Arad város területén lefolyt építkezések pontos adatait, amelyek szerint kiadtak összesen 343 építési engedélyt, ebből kőműves mesterek nevére szól 218, építőmesterek nevére pedig 125 építési engedély.

A kőműves mesterek részére kiadott 213 építési engedélyből 45 építkezés, tehát a kiadott engedélyek 20 százaléka lett legális uton végrehajtva, míg 80 százalékat fedező mesterek közbenjöttével, kontárok végeztek.

A 45 legálisan végzett építkezés 16 kőműves mester között oszlik meg, ami átlag 3 engedélynek felel meg egy évben, szembe a fedező mesterekkel, akik részére átlag harminc építkezés jut fejenként egy évre.

Az építőmesterek részére kiadott engedélyek száma összesen 125 volt, ebből 34 építési engedély, azaz 27 százalék lett legális uton végrehajtva, míg a többit 75 százalék fedezőmesterek közbenjöttével, akik között mint fentebb említettem, főiskolai képzettséggel bírók is vannak, — kontárok végezték el.

Amint az előbb felsorolt adatokból kiviláglik, a kőműves mesteri kategóriákban 80 százaléka, az építőmesteri kategóriákban pedig 75 százaléka a munkának jut mellékutakon kivételre, amely olyan arányszám, ami talán példátlanul áll az egész országban.

Ezek ellen az állapotok ellen évek óta meddő küzdelmet folytatunk, mert egyrészt az elavult ipartörvény, másrészt a hatóságok elnézése folytán ez az arányszám évről-évre csak emelkedik.

Nem akarok hosszadalmas lenni és eme jelenségek számszerű egyéb adataival is foglalkozni, amelyekből kimutathatók ugy a kincstár, mint egyéb szociális és jóléti intézményektől elvont adók, járulékok, taxák okozta károk, valamint azzal a fel nem mérhető anyagi veszteséggel, amely a magánosokat éri akár mint építetőket, akár mint jóhiszemű házvevőket azáltal, hogy a vakolat-tal bekent hitvány építkezések néhány év leforgása alatt csak ócska építőanyag értékét képviselik.

Csak végkonklúzióképen le akarom szögezni, hogy az asztalosiparral azonos módon egykor országos viszonylatban is kiváló aradi építőipar az erkölcsi fertő pocsolyájába süllyedt. A kontárokkal a versenyt felvenni nem tudjuk. A jobb időkből átmentett tartalékaink felmorzsolódtak. Ha hamarosan gyökeres orvoslás nem történik, hogy fizikai törvénnyel fejezzem ki magam, egyenletesen gyorsuló mozgással haladunk mi is ugyanabba az irányba, amelyet ma még megvetünk és kárhoytatunk.

Ujabb rendeletek a forgalmi adótörvény alkalmazásáról

A forgalmi adótörvény alkalmazására a pénzügyminiszterium az alábbi újabb rendeleteket adta ki:

A forgalmi adótörvény 4. cikke értelmében

a forgalmi és fényüzési adó a számlaérték szerint számítható.

Számlaérték alatt a termék eladási ára értendő, beleszámítva a csomagolás értékét és a fogyasztási adót.

A bonifikációk, cassa-scontók és rabattok, ha azok külön szerepelnek a számlában az áru eladása alkalmával, levonandók a számla összegéből.

A szállítási díjak, számlabélyegilletékek és a forgalmi adó külön tüntetendő fel a számlában, mivel ezek nem esnek forgalmi adó alá.

Azok a bonifikációk, amelyeket a vállalatok adnak üzletfeleiknek a számlázás után, mérési vagy számolási hibák miatt, mentesíthetők a forgalmi adó alól későbbi kompenzáció útján. Ugyancsak későbbi kompenzáció útján mentesek a vállalatok által a számla-

zás után a vevőknek juttatott forgalmi prémiumok, amelyeket a vállalat a számlázást megelőző egyezmény alapján nyújt a vevőknek.

A szállítási költségek, amelyek nem szerepelnek külön a számlában és az áru árába be vannak számítva, későbbi kompenzáció útján mentesíthetők a forgalmi adó alól, azonban csak akkor, ha ezeket a szállítási költségeket fuvarlevelekkel igazolják.

A számlázás után eszközölt összes levonások csak akkor kompenzálhatók, ha a pénzügyminiszterium megfelelő ellenőrzés után azt engedélyezi.

Azok a malmok, amelyek a hadsereg számára örölnek,

a hadsereg számára örölt liszt után is kötelesek fizetni a forgalmi adót.

A tejüzemek a forgalmi adó alól nem mentesíthetők.

A gőmosódák és vegytisztítók, amelyek mások részére mosnak és festenek, mentesek a forgalmi adó alól.

Szindikátusba tömörül Arad és Aradhegyalja kádáriparossága

A vasárnap tartott értekezlet egy négy pontos memorandumba szövegezte a kádáriparosság kívánságait.

Az aradi, siriai, pancotai, santanai, aradul-noul és musca-maderati kádármesterek vasárnap délelőtt az aradi Iparos Otthon emeleti termében értekezletet tartottak. Az értekezlet a kádáriparosság ismeretes sérelme ügyében kimondta, hogy:

1. Kéri, hogy a kádáriparban eddig életben volt jogszokás szerint a jövőben is gyárthassanak mindennemű és bármilyen ürtartalmu hordót. Indoklás: A hordók főleg bor tartására készülnek, márpedig a bor darabban nem tartható, így feltétlenül vegyes ürtartalomra van szükség. A donga világosra a régi akóméretre készül, tehát az anyag felhasználása is csak vegyesméretű hordó készítése mellett fizetődik ki.

2. Kéri az 1932. év október havában indokolatlanul felemelt hitelesítési taxa olyan arányu redukcióját, hogy az új illeték még az 1932. év előtti illetéknél is alacsonyabb legyen, mert azóta a hordó ára több mint ötven százalékkal lett olcsóbb. Alacsonyabbak lettek a hitelesítési irodák alkalmazottainak

fizetései is, sőt a vízdijak is.

3. Kérjük a használt hordóknál kötelezően elrendelt és felelősségre vonás terhe mellett ellenőrzött hitelesítés alól a kádáriparosok felmentését, mert hordójelző állomás közsekben nincs és egyes hordók megjelölése céljából a központok nem küldhetnek ki tisztviselőket.

4. Arad-Hegyalja kádáriparosai kéri, hogy a borvidéken állítsanak fel jelzőállomásokat, jelenleg 100 kilométeres körzetben ilyen állomás nincsen, holott a múltban a Hegyalján hat állomás működött. Az új állomások a régi százalékos alapon állíthatók fel, új tisztviselők alkalmazását nem igényeli, az államra költséget nem ró.

A fenti kívánságok megszövegezése után az értekezlet kimondta, hogy az aradi és hegyaljai kádáriparosok szindikátusának mielőbbi felállítása mellett foglal állást. A szindikátus megalakításának előmunkálatait az aradi kádáriparosok fogják elvégezni.

Módosítják végre a társadalombiztosító törvényt

Kérdőívet küldött azét a munkaügyi miniszter, amelyben elismeri, hogy az előbbi törvény bizonyos fokig elégedetlenséget idézett elő.

„Van-e szükség munkakamarákra?”

Nem is olyan régen történt, hogy a kormány a betegsegélyezési törvényt új alapokra helyezte. Erre azért volt szükség, mert az eddigi törvény ellen az érdekeltek részéről nagyon sok panasz merült fel.

Elkészült az új javaslat, törvénytervezés is emelkedett, de alig lépett életbe, az illetékeseknek észre kellett venniük, hogy a helyzet alig változott, a panaszok tudnillik ezáltal sem szűntek meg. Az eddigi jogtalanságok még meg is szaporodtak, mert most már a kisiparosokra is kiterjesztette „aldó” karjait a társadalombiztosító.

Ilyen előzmények után

a kormány elhatározta, hogy a törvényt ismét módosítja.

A határozat következtében a munkaügyi miniszterium, amelynek ez az ügy a hatáskörébe tartozik, úgy döntött, hogy a módosítás végrehajtása előtt kérdőíveket készít és ezeket elküldi minden egyes érdektettülethez azal a kívánsággal, hogy a kérdésekre válaszolva ezek a testületek összegyűjtsék kifogásaikat a jelenlegi törvény ellen.

A hozzászólások figyelembe vételével készítenék el a terv szerint az új törvényt.

A miniszteri körlevél hangja csattant. Azal kezdődik, hogy elismeri:

az előbbi törvény tényleg bizonyos fokig elégedetlenséget idézett elő, különösen a segélyezés és a nyugdíjak megállapítása körül.

A kérdések között a következőket találjuk:

Mi a véleménye a jelenlegi törvény elvéről, amely ugy a munkaadókat, mint az alkalmazottakat a terhek viselésére kötelezi?

Elegendő a jelenlegi törvény által biztosított előnyök, vagy sem?

A munkásokat és családjaikat öregségükre kell-e biztosítani?

A további kérdések arra vonatkoznak, hogy vajon olyan törvényre van-e szükség, amely a biztosítottak számára nagyobb előnyöket helyez kilátásba, vagy sem. A kérdések között szóba kerül a szabadfoglalkozást

üzők biztosítása is, amely eddig régi, de meg nem oldott kérdés volt.

Olyan kérdést is tesznek fel, hogy az érdekeltek véleménye szerint miképpen kellene felhasználni a biztosítási díjakból származó összeget.

A munkakamara kérdését szintén felveti a munkaügyi miniszterium körlevele. Azt kéri, hogy

az érdekeltek véleménye szerint szükség van-e jelenlegi formájukban munkakamarákra, illetve milyen módosítások javasolhatók ezeknek szervezetében.

Az utolsó kérdések szintén fontos problémát érintenek, amennyiben a betegsegélyzői orvosi szolgálat, a munkaügyi vitás kérdések elintézésének és a munkabíróságok működésének módosítására vonatkoznak.

A munkaügyi miniszterium kérdőíveit az érdekeltek bizonyára nem hagyják válasz nélkül. Még nem érkeztek ugyan el ezek az ívek mindenüvé, azonban bizonyosra vesszük, hogy megérkezésük után valamennyi érdektett kifejezi véleményét a kérdésekkel kapcsolatban. Az érdekeltek tehát minden bizonnyal megteszik kötelességüket és javaslataik révén a maguk módja szerint könnyíteni igyekeznek a miniszterium munkáját. Ezek után azonban a miniszteriumon volna a sor, hogy a különböző véleményeket meg is hallgassa. Erre okvetlen szükség volna, mert egyébként a kérdőíveknek nem sok értelmük van.

Ne felejtse el!

A „MERCUR”
cipőáruházban

ARAD,
(Piata Avram Iancu 21.)
kisiparosok által vezetett

elegáns
cipőt kaphat
olcsó árban!



24,000 pár csizma-fejeles...

Erdekes adatok a Dumitrescu tábornok ellen folyó vizsgálat aktáiból.

Minden újságolvasó előtt ismeretes, hogy Dumitrescu tábornok, a hazai csendőrség volt főparancsnoka ellen szigorú vizsgálat folyik, amely azt akarja megállapítani, milyen uton szerezte a magasrangú törzsiszt elköpesszően nagy vagyonát. Minket ebből a vizsgálatból csak néhány adat érdekel.

Kiderült, hogy negyven millió lei értékű építészeti anyagot, amelyet csendőrkaszárnyák javítására kellett volna fordítani, saját birtokain használt fel, vagy pedig elraktározott.

A vizsgálat során Maxim kapitány, Crivat és Letu ezredesek bevallották azt is, hogy Dumitrescu tábornok parancsára számlákat állítottak ki huszonnégyezer pár csizma és nagymennyiségű egyenruha javításáról tíz millió lei értékben. Ezeket a javításokat soha senki el nem végezte, ellenben a számlákon feltüntetett tízmillió lejt felvették és azt a folyó év januárjában és februárjában részletekben átadták Dumitrescu tábornoknak.

Kihallgatták Parvulescu ezredet és Teodorescu őrnagyot is, akik mind bevallották, hogy a tábornok parancsára ők is készítettek ilyen látatszámákat.

NINCS ELNÖKVALSÁG A SATUMAREI IPARTESTÜLETEN.

Tatorján István építész-mérnök, satumarei ipartestületi elnök és a satumarei építőiparosok között ellentéték merült fel. Az ellentétet az ismeretes hars robbantotta ki, ami az építőiparosság szerzett jogainak védelmében már nemcsak az érdektett építőiparosság és a hatóságok, hanem a mérnökök és az építőiparosok között is országszerte folyik. Ez a feszült helyzet ragadtatta el a satumarei ipartestületi elnököt, hogy mint mérnök szerepelt, holott elnöki minőségében az építőmestereknek és kőművesmestereknek is — vezére. A napokban ebben az ügyben az építőiparosok testülete értekezletre hívta össze az ipartestületi elöljáróságot. Az értekezleten az építőiparosok azt igyekeztek kimutatni, hogy az elnök eljárásában az össziparosságot érte sérelem s így Tatorján István nem méltó az elnöki tisztségre.

Heves vita után az értekezlet nem hozott határozatot, miután attól tartottak, hogyha az elnököt lemondásra kényszerítik, tekintettel arra, hogy az ipartestület elnöke már régebben lemondott.

az ipartestületet az a veszély fenyegeti, hogy ismét időközi bizottság vezetése alá kerül.

Ennek pedig nem lehet kitenni az ipartestületet.

NEHEZ FELADAT.

Hatalmas területű, bivalyerő ember ront be az üzletbe: — A főnökével akarok beszélni, — szól rá ellenkezést nem tűrő hangon a segédre. — Neveim Góliát.

— Ön az a Góliát az, aki a romlott szafaladót kapta? — kérdezi remegő hangon a vézna segéd. — De hiszen ez borzasztó!

— Mi van ezen borzasztó?

— A főnök ur azt parancsolta, hogy dobjam ki a búdos szafaladót együtt.

NAGY A TOLONGÁS.

— Micsi, ki volt az a szemtelen fickó, aki az este a kapuban megcsókolt?

— Hány óra volt akkor, papa?

SZEP KILÁTÁS az üvegbe!

— Mit fogsz csinálni, ha megkérlek?

— Amit te, micsi, ha én halnék meg.

— Szemtelen csirkefogó!

Nyári ruhákat és kabátokat legszebben

fest és tisztít
KNAPP

Strada Episcopul Radu 10.
Fleki Strada Bratiano 11.

Herunter mit dem Alkohol.

„Was fällt dir ein, Egon, den Kognak durch einen Strochhalm zu trinken?“ „Der Hausarzt hat mir eingeschärft, mich vom Alkohol so fern wie möglich zu halten.“

ZAJOS ESZMECSERE.

— Mit szólsz hozzá, összedől a szomszédunk háza.

— Nem ijedtél meg?

— En bizony észre se vettem.

— De hiszen az ilyen dolgok némi zajjal történnek...

— Igen, de éppen akkor eszmécserezt folytatam a feleségemmel.

A KIS KONFIDENS.

— Hagyd már abba, gyönyörööm, ne nyúzd brökös kérdéseiddel szegény apust. Nem veszed észre, hogy kezd már bosszankodni?

— Igen, anyuka, de nem azért, mert sokat kérdezek, hanem azért, mert kevésbé tud felelni...

**Ha jólés olcsón
akar enni és
inni, jöjjön az
IPAROS
OTTHON**

vendéglőbe. Cigányzene. Tánc.
Arad legszebb kórhelyisége.

A SZELLEM.

Szapucsekéknél spiritiszta szeinsz van. Kísérteties csend... az asztal megmozdul és nagyot koppan. Egyszerre hatalmas robaj és csörömpölés hangzik a szomszéd szobából. Szapucseké remegő hangon megszólal:

— A tavalyi szobalányunk szelleme...

KEDVES

Csiperkéné a barátnője szurjén

— Tegnap találkoztam az uradjal, de nem pött észre,

— Igen, már ő is mondta...

OH, AZOK AZ UJSAGOK.

Taszió és Rafael grófok újságot olvasnak a kaszinóban:

— Te, Taszió, — mondja Rafael, — én csak egyet nem éhtek.

— Mit kéhlek?

— Hogy mindennap annyi töhténik, hogy az újságok pont megtelnek.

A nyár már nem hoz gondot,
régli ruháimat

Hospodár-hoz küldöm
átfesteni, vegyileg tisztítani.
Arad, Strada Stroiesca 33.
4a Strada Eminescu 3

Hogyan lehet féláru jeggyel utazni?

A nyaralási jegykedvezmény feltételei és az állomások hivatalos jegyzéke.

A CFR idén nagy könnyítéseket léptetett életbe a fürdőkre és nyaralóhelyekre való utazásnál igénybevehető féláru menetjegyek kiadása tekintetében. Azokat az állomásokat, ahova kedvezményesen lehet utazni, két osztályba sorozta: vannak üdülőhelyek, amelyek egész éven át élvezik az 50 százalékos utazási kedvezményt, mások csak a szezon alatt: június 1 és szeptember 30 között. Ennél is lényegesebb újítás azonban, hogy a féláru menetjegy váltásának semmi különös formalitása nincs: meg kell váltani a teljes áru menetjegyet az odaútasznál és ugyanez a jegy minden láttamozás, orvosi bizonyítvány vagy lebélyegzés nélkül érvényes a visszautazásra is. Egyetlen feltétele van a kedvezményes jegyek használatának: legalább 8 napig kell ott tartózkodni és nem lehet 60 napnál hosszabb ideig tartózkodni a helysebben, ahova az utas kedvezményes jeggyel utazott.

A tartózkodás azokon az üdülőhelyeken, amelyekre a kedvezményes utazás egész éven át engedélyezve van, az ottartózkodás tartama nincs időhöz kötve. Ezek a helyek a Prahova-völgy klimatikus helyei (Sinaia és a többiek), ahol akár egy napi, akár több hónapi tartózkodásra is féláru jeggyel lehet utazni.

Azok a fürdőhelyek, ahova június 1 és szeptember 30 között lehet félárujeggyel utazni, a következők: (a zárójelbe tett helységnév a fürdőhely vasúti állomásának neve).

Amara (állomásra), (Slobozia Veche), Borsec, (Toplita és Piatra Neamt), Buzias, Baile Episcopia, Bugaz, Budachi (Cetatea Alba), Bozna (Medias), Balcic Tuzla (Bazargic), Baltatesti (P.

Neamt és Pascani), Bicsad (Satu mare), Calimanesti, Campolung Muscel, Carmen Sylva, Constanta-Mamaia, Covasna, Cojocna, Cosiuri, Geoagiu (Orastie és Romos Geoagiu), Govora, Lacul Sarat (Braila), Lipova, Malnas, Mangaila (Carmen Sylva), Moneasa (Sebes), Olanesti (R. Valcea), Ocna-Sibiului, Ocnele Mari (Ocnița), Ocna Mures (Uioara), Oglinzi (Pascani), Ocna Dejului (Dej), Ocna Sugatag, Sabolat, Moldova (Salina és Tg. Ocna), Sovata, Sangiorgiu Roman, Strunga (Roman és Tg. Frumos), Sarata Monteoru (Monteoru), Slanic, Prahova, Someseni Bai, Techirghiol Eforie, Tusla (Culevea), Tusnad, Telega (Doftana és Campina), Valcele Sugas (Brasov), Feldioara és Sft. Gheorghe, Vulcanu (Laculete), Zizin (Brasov és Darste.)

Egész éven át fürdőhelyek: Baile Herculanee, Baile Felix, Pucioasa és Vatra Dornei.

Üdülőhelyek június 1-től szeptember 30-ig:

Baita (Gherla), Baia Mare, Bocsa Montana, Bran (Brasov), Brasov, Brezoi, Campeni, Campulung Bucovina, Colibita (Bistrita), Bar-gaului, Curtea de Arges, Darste, Gevra Humorului, Harghita (Mercurea Ciuc), Iacobi, Lacul Ghilcos (Gheorgheni), Manastirea Agagia és Manast, Neamt (Pascani), Manastirea Varatec (Pascani), Paltinis (Sibiu), Piatra Neamt, Rasnov, Rupea Cohalm, Someseni, Stana din Valea (Beius), Sacele (Carbunesti), Tg. Ocna, Timisul de Jos, Timisul de Sus, Toplita, Toria, Fidelis és Balvatoria (Bicsadul Oltului), Vama, Vata de Jos, Valenii de Muntii.

Magaslati helyek egész éven át: Azuga, Breaza de Sus, Busteni, Campina, Comarnic, Poiana, Tapului és Sinaia.

Az újonnan butorok legfontosabb dekoratív részét, a jó rajzu

bel- és külföldi furnirt

nagy választékban kaphatja

Dési furnirkereskedésben Arad, Str. Horia 1

Egy lejes óradij mellett tart nyelvkurzusokat az aiudi „Magyar Iparos Önképzőkör“

Az aiudi „Magyar Iparos Önképzőkör“-t Gergely István szabómester alapította ezelőtt mintegy ötven évvel. Alig husz taggal, koldusszegényen indult utnak az egyesület, mely ma pártolóival együtt több mint 800 tagot számlál. Saját háza van, szép színházterme és temetkezési egyesülete egymillió lejes alapítókkal. Ehhez még vegyük hozzá a következőket:

Három énekkar működik a Kör keretében: férfi-, női- és vegyesdalárda. Eddig nem kevesebb, mint tizennégy díjat nyertek a különböző dalosversenyeken.

Van kitűnő műkedvelőgárdája. Kétezer kötetből álló könyvtára. Rendszeres nyelvkurzusokat tart, ahol egylejes óradij fejében az iparosifju, vagy lány, bármilyen nyugati nyelvet elsajátíthat.

AMIRE A LEGERŐSEBB AKARAT, SEM KÉPES.

Kohn azt magyarázza Mórickának, hogy nincsen lehetetlen, ha az emberben erős az akarat.

— Na — mondja Móricka, — én tudok valamit, amit a legerősebb akarral sem lehet megcsinálni.

— És mi az?

— A kinyomott fogpasztát visszatenni a tubusba.

MŰVESZI FÉNYKÉPEK

Nagyított képek jutányos áron

NAGY GÉZA műtermében készülnek

Bul. Reg. Maria 8. flisz.

JÓ TANACS.

— Főur, egy kussasom van, mit ajánl nekem?

— Egy másik vendéglőt.

Vas-és fémöntés

Gépműhely

Prezizós szerző-műk készítői

LADISLAU

ASSAEL

LÁSZLÓ

MŰKATÖSSAG Arad, Cpl. Radai 35. Gyártom a mezőgazdaság összes gépeit. Kétfeldolgozó gépek: — Malomberendezések saját modelom után készülnek.

Nem a munkaadó iparost, hanem a munkásokat terheli az aradi népesedési hivatal munkásokként kivetett 16 lejes bélyegilletéke

A munkakamara munkásszekciójának kell utána járni, milyen jogon vasalják be a munkásságtól ezeket a 16 lejelet.

Az aradi ipartestület titkári irodájától a következő levelet kaptuk:

Corporatiunea Industriilor din Arad.
No. 251-1934.

„Az Iparos” tekintetes Szerkesztőségének.
ARAD.

Az utóbbi időben számos munkaadó fordult panasszal hozzánk azért, mert a rendőség népesedési hivatala újabbán beidézti azokat a munkaadókat, akik már bejelentették alkalmazottaikat. A beidézet munkaadóknak azután minden alkalmazottja részére egy nyomtatványt kézbesítenek, melynek „adeverinta” a neve. Erre 14 lej okmány és 2 lej repülőbélyeg ragasztandó. Természetesen, hogy ez nagy konsternációt okozott, amely teljesen indokolt is, — mert tessék elképzelni — ha egy iparos — különösen ha az építő-ipari szakmához tartozó az illető, egy szezonban — mondjuk, — bejelent 200 munkást, akkor csak bélyegében 3200 lejt kell fizetnie.

De semmi ok az aggodalomra. A legutóbb beérkezett panasz alapján személyesen, az aradi ipartestület képviselőjében elmentem a népesedési hivatal főnökéhez, akitől a következő megnyugtató felvilágosítást kaptam:

A munkaadót nem terheli semminemű költség. — A hivatal csak azért idézi be magát a munkaadót, aki már bejelentési kötelezettségének eleget tett, hogy ezzel elkerülje az alkalmazottak beidézését, azokat megkímélje idővesztéstől és az ezzel járó bérvesztéstől. — A munkaadó minden bejelentettje részére kap egy nyomtatványt, amelyet tartósít kitölténi, míg az alkalmazott tartozik a 16 lej értékű bélyegét fizetni, illetve megvenni.

Ez a fizetési kötelezettség egyszer és mindenkorra szól, nem pedig esetről-esetre tehát az alkalmazottaknak sem kell attól tartaniok, hogy

minden bejelentés esetében kötelezik őket a bélyegköltségek viselésére — Minden bejelentett alkalmazott kap egy doszárt amelyben minden, a személyével összefüggő változás nyilván lesz tartva. — A munkaadók megnyugtatósára még egyszer ismétlem, hogy a bejelentési kötelezettség semminemű kiadással nem jár. — Megjegyzem még a hivatalfőnök, hogy a népesedési hivatal közgei ugynevezett helyszíni ellenőrzéseket fognak tartani és ahol olyan alkalmazottat talál, akinek nincsen „adeverinta”-ja, annak kézbesítenek egyet — kötelezve egyúttal az illetőt a bélyegköltségnek 16 lejnek a viselésére.

Nagyon kérem az igen tisztelt Szerkesztőséget, hogy fenti, tájékoztatásul szolgáló soraimnak b. lapjában helyet adni sziveskedjék.

Arad, 1934 június 13.

Kiváló tisztelettel
Dolga Mircea
ipartestületi titkár.

Az aradi ipartestület agilis titkárának levelehez annyi hozzátenni valónk van, hogy a mi véleményünk szerint a munkások megterhelése sem méltányos azokkal a bizonyos 16 lejekkel. Nem tudjuk, van-e joga a népesedési hivatalnak, hogy azért a munkásellenőrzési apparátusért, amelynek elkészítése első sorban a hivatal adminisztratív teendője, súlyos százazrekkel adóztassa meg bélyegdíj címén a néhezzen élő munkásságot. Ennek utána járni első sorban a munkakamara munkásszekciójának feladata. Végre egy feladat, amit úgy oldhatnak meg, hogy nem az iparosokat mészálják vele.

BEANYKERES.

— Szóval maga a bóm akar lenni?

— Sajnos, asszonyom, ha a lányát elvesztem, ezt nem lehet elkerülni.

Izgalmas árlejtési verseny az aradi városházán

Marian megkapta, Dan megfelelt...

Most folyt le Aradon a városi épületek, intézmények jókarbantartására és javítására vonatkozó árlejtés, mely váratlanulhevés versengést teremtett meg két pályázó között. Az árlejtésen négy ajánlattevő szerepelt. A mérnöki hivatal által kiszámított alap-áránál a Kalousek—Vandracsek-cég 2.5, Gráf Sándor 10.7 Dan György 24 és Marian János 25 százalékkal adott be olcsóbb ajánlatot. Így az árlejtési bizottság, amelynek elnöke Olariu István városi vezértitkár, tagjai pedig Muresan János főmérnök, Jac Jenő gazdasági tanácsos és Dunca Károly főszámvevő voltak, Marian János javára döntött. Dan György micalacai vállalkozó ekkor a Munkakamara által kibocsátott írást mutatott be, amelynek alapján követelte, hogy a bizottság a munkakamarai törvény alapján részesítse őt százalékos előnyben, helyesebben tekintse úgy az ajánlatát, mintha őt százalékkal nagyobb kedvezményt ajánlott volna föl a városnak a megállapított alapárnál.

Az árlejtési bizottság tagjai felvilágosították Dan Györgyöt, hogy erre az öt százalékos előnyre csak akkor van joga, ha mint valamennyi kisiparos megbizottja pályázik, ugyanilyen munkakamarai írást ugyanis valamennyi ajánlattevő felmutathat, mert valamennyien tagjai a Kamarának. Dan György továbbra sem tudott belenyugodni abba, hogy nem ő kapta meg a munkát, ezért bejelentette, hogy az árlejtési bizottság határozatát azon a címen, hogy Marian a munkák minősége szerint és nem egyöntetűen tette meg az ajánlatát, megfeleltbezi.

— A TELEFONSZÁMLAK FIZETÉSENEK ÚJ RENDJE. A telefonszámok igazgatósága közli az előfizetőkkel, hogy a telefonszámláknak házhoz való kézbesítését kénytelen volt beállítani Aradon is és bevezetni azt az egységes rendszert, ami az egész országban már rég érvényben van. Ezzerint a telefonhivatal telefonon bemondja az előfizetőknek a fizetendő számla összegét és az előfizetők ennek alapján befizetik a számla értékét. Ha valaki előbb akarja számláját látni ha érte küld a telefonhivatalba, úgy azt fizetés előtt is kiszolgáltatják.

Iparosok az irodalomban

Móra Ferenc hátrahagyott írásából.

Ast hiszem, az első iparos, aki belekerült az irodalomba, az a bizonyos „Apelles csizmadiája” volt. Apelles volt a legnagyobb görög festő, Kr. e. 300 körül élt, mint kortársa világbiro Nagy Sándornak, aki vele festette meg az arcképet. Amikor a kép készen lett, a festő kitette azt közszemlére az agorán, vagyis a piacon, mint ahogy most boltkirakatokban szokás kiállítani egy-egy portrét, amit a festő tökéletesnek gondol. A különbség csak az volt, hogy Apelles maga is oda bujt a kép mögé, hogy saját fülével hallhassa a kritikákat, amiből látnivaló, hogy nemcsak nagy festő volt, hanem bátor ember is. Viszont a kritikát, amint látszik, az ókorban sem szerették jobban a művészek, mint most. Mert az történt, hogy egy athéni varga megállván a kép előtt, azt jegyezte meg, hogy a festő nagyon rossz szabásu sarukat festett a király lábára. Ezt még csak nyelve voltna valahogy Apelles, azonban a varga a láb után a kezét is szemügyre vette.

— Ejnye, ejnye — mondta csufolódva a királylónak — hogy lehetett már a nagy király kezét olyan tartásban festeni, mintha azt nézgetné vele, hogy szemzik-e az ez.

Ezt aztán már nem állhatta Apelles. Haragosan kikiáltott a kép mögül:

— Varga, ne tovább a kaptafánál!

— Irta és a hádmézvárosi helyi iparos asszonyok egyesületében 1923 március 11-én előadta: Móra Ferenc.

Ez az Apelles csizmadiájának ma már majd harmadfélszer éves története, azóta lett európai közmondás, hogy „a varga maradjon a kaptafánál” és azóta szokás rossz költőre, rossz festőre, rossz muzeikusra, szóval rossz művészre azt mondani, hogy az nem művész, csak varga, csak szupster.

Nekem nem célom a lábbeli-iparosokat rehabilitálni, mert se nincsenek rászorulva, se azzal az én cipőm olcsóbb nem lesz, de azért író létemre is meg kell vallanom, hogy én ezt a gunyolódást se igazságosnak, se illendőnek nem találom és ha én ilyen hallok, írói körökben azt szoktam mondani:

— Mindaddig nincs jogotok a rossz író vargának csufolni, míg a vargák a rossz vargát költőnek nem csufolják. Különben én már láttam olyan írókat, akik tehetség nélkül is nagyszerűen boldogult, de azt hiszem egyetlen iparos se boldogult még, aki a mesterességét nem értette. Az író tehetség nélkül is tetteheti a tehetséget és el is hiszik neki, de a rosszul szabott csizmáról senkivel se lehet elhitetni, hogy az jó csizma.

En azonban nemcsak író vagyok, van nekem becsületes foglalkozásom is: igazgatója vagyok a szegedi kulturpalotának, az ország legnagyobb vidéki könyvtárának és múzeumának, amelynek két gondviselője is van, az állam is, meg a város is és éppen az a baja szegény kulturpalotának. Mert amikor segíteni kellene rajta, akkor mind a két gondviselője azt mondja, hogy ő most nem ér rá, segítsen a másik. Így aztán három esztendővel ezelőtt már majdnem oda jutottunk, hogy az intézet szegénysége miatt be kell zárunk a könyvtárat is, ahol évente 30.000 ember keres okulást, meg a múzeumot is, ahol évente 70—80.000 ember gyönyörködik a művészet remekeiben, a természet csodáiban és a régi világ emlékeiben. Akkor én összefogtam két barátommal, Szalay József dr. kerületi főkapitánnyal és Tonelli Sándor dr.-ral, akik erősebb oszlopai a kulturpalotának, mint a kőből való oszlopok a bejáratnál és együtt felhívást intéztünk a szegedi társadalomhoz:

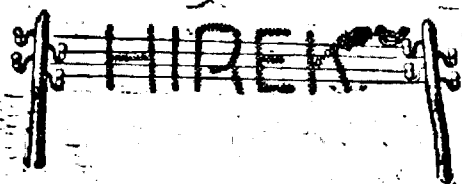
— Emberek, a kultúra szegedi háza, amely tiértetek van a szegedi jószág, igazság, szépség, békeesség eszméit szolgálja, inségre jutott. Segítsétek rajta, csináljátok meg a Szegedi Múzeum-barátok Egyesületét, amelynek minden tagja kötelezi magát arra, hogy évi 500 koronát ajánldok az intézet céljaira.

Öszintén szólva, magam se nagyon hittem a vállalkozás sikerében, mert nem igen mertem föltételezni, hogy most, amikor mindenkinél elég a maga baja, akadnak emberek, akik áldozatos szívvel sietnek a kultúra segítségére. És pár hét alatt mégis megalakult a Múzeum-barátok Egyesülete, megvan ma is, van 87 tagja és ezek közül 81 iparos és kereskedő, akik közül ma már sokan 1000 koronával váltják meg az évi tagságukat a akik nem is mind szegediek, mert a környék iparosai közül is többen falszólítás nélkül, önként köteleességüknek érezték a szegedi kultúra házáat támogatni, amely a mai mindenképpen leromlott maradvány Magyarországon Szeged határain túl is nagy határ vidékre ontja a fényt.

En tapasztalásból tudom, mekkora a kulturérzék és áldozatkészség az iparosságban a miért választottam mai előadásom tárgyának azt, amit a címe mond, mert az iparosság iránt való hálámnak, mint a magyar kultúra egyik szerény munkása, így is kifejezést akarok adni.

II.

S most visszakanyarodva a csizmadiákhoz, nem tudom mit szólna a német irodalom ahhoz, ha Hans Sachs, a híres nürnbergi varga megmaradt volna a kaptafánál és nem írta volna meg azt a vagy 40 kötetet kitévő versét, elbeszélését, és drámáját, amelyekkel mindörökké helyet csinált magának a német Olimpuszon. Körülbelül 400 évvel ezelőtt élt Hans Sachs, a mórásai vész.



AZ IPAROS

► Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, félévre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Éves köteteknél árengedmény.

Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und administration Arad, Căminul Industrişilor-Iparos Otthon.

— A timisoarai iparkamara új miniszteri biztosa. Az iparügyi és kereskedelmi minisztérium a timisoarai kereskedelmi és iparkamarához miniszteri megbízottként Catina Vasile nagykereskedőt nevezte ki.

— Razzia az aradi pékműhelyekben Az Aradi Sütők Szindikátusa a rendőrség segítségével vasárnapról hétfőre virradó éjszaka razzia tartott annak megállapítására, hogy kik azok a pékek, akik a vasárnapi sütéstilalmat nem tartják be. A razzia alkalmával a következő aradi sütőmestereket találták munkában: Dudás Lajos, Pálincás József, Wittmann József és Matyók Mária. A kiszálló rendőrkormányzó jegyzőkönyvet vett fel és a kihágást elkövetők ellen megindult az eljárás. Ezzel kapcsolatban a Sütőiparosok Szindikátusa figyelmezteti tagjait, hogy a vasárnapi sütéstilalmat szigorúan tartásuk be, mert ezentul minden héten razzia tartanak és akit munkában találunk, a törvény vonatkozó szakasza alapján tízezer lejig terjedő pénzbírsággal sújtják.

— Június 23. a lakbérszerződések felülbélyegzésének utolsó napja. A pénzügyminiszter körrendeletben értesítette a pénzügyigazgatóságokat, hogy a lakbérszerződések felülbélyegzésének határidejét június 23-ig meghosszabbították. Az érdekelteket figyelmeztetjük, hogy eddig az időpontig okvetlenül tegyenek eleget a törvény előírásának, mert a terminust nem hosszabbítják meg újra és aki kihágást követ el, az a törvényben előírt büntetést köteles megfizetni.

— Meghosszabbították az idegenek jelentkezésének határidejét. A munkaügyi minisztérium közli, hogy az idegen állampolgárok tartózkodási engedélyének meghosszabbítására kitűzött határidőt a minisztérium június 20-ig meghosszabbította. A rendelet közli, hogy ez az utolsó terminus s akinek kérvénye az újabb határidő lejártá előtt nem érkezik be, annak tartózkodási engedélyét minden további formalitás nélkül megvonják.

— Új hivatalos órák a postahivatalokban. A postahivatalokban a nyári hivatalos órák bevezetésével csak reggel fél 8-tól fél 12-ig dolgoznak, vasárnapot és ünnepnapot követő napokon délelőtt szünetel a munka, délután pedig fél 3-tól fél 8-ig dolgoznak a hivatalok. Ez az időbeosztás csak az adminisztratív osztályokra vonatkozik, a levél, csomag, táviratfeladás hivatalos óráiban változás nem állott be.

Ajánljuk versenyen felülálló géphajtó- és tömítő-köteleinket,

malom- és transport hevedereinket. Kókusz-szőnyeg, lábtörő, grádli, butorszövet, plüss, arik, butorugó, mindenféle kárpicstokellek. Zsák, zsinag, kötél, ponyva, tömlő, kender, len, és juta-gyártmányok

Schönberger és Grünstein R. T.

Arad, új Neuman ház

Malomhengerek csiszolását és rovátkolását

szakszerűen, gyorsan, olcsón végzi

Strzalka János

rész- és lérmű üze

Arad, Calea Saguna 110. sz.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor de Inmormantare a Industrişilor din Arad face cunosut membrilor cari sunt in restanta cu cotizaţiile lor, să achite restanţa in interesul lor propriu, fiindcă in conformitatea §-lui 14 şi 15 din statute calitatea lor de membri respiră automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizaţiunile sunt scedente după următorii membri decedaţi:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megrsznik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa A. csoportban 776. özv. Vad. I. Matei Klubicza Mátyásné. In grupa B. csoportban 767. Vad. lui Rudolf özv. Schmidt Rudolfné.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Directiunea Grupelor de Inmormantare a Reunionei Civile de Binefacere din Arad prin prezenta comunica cu asociatii, că cotizaţiunile de dues sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Temetkezési Csoportjai Igazgatósága ezton közli i. t. tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sor-számokig esedékesek:

In grupa I. csoportban 694. Vad. lui Martin özv. Oravetz Mártonné, 695. Adolf Szauer Adolf, 696. Vad. lui özv. Schmidt Elena.

In grupa II. csoportban 788. Vad. lui Ioan özv. Buha Jánosné, 789. Ioan Matiuti János, 790. Vad. özv. Francisc Schwartz Ferencné, 791. Vad. özv. Rudolf Schmidt Rudolfné.

Rugám membrii a anunţa schimbările de domiciliu la efectuarea plăţii cotizaţiilor.

Kérjük tagjaink lakcímváltozásait a halálzási járulékok rendezésével egyidejűleg bejelenteni.

JULIU LINK

Dentist-Fogász

diplome medaille

Timisoara, I. Sft. Gheorghe No. 6. (v. Arany Szarvas-épület)

ideje táján, de a neve és emlékezete ma is élőbb és elevenebb, mint egész sereg akkori német fejedelmé, államférfié és generalisé. Szobrászok ércebe öntötték és kőbe faragták az alakját, zeneköltők operát irtak róla és egész sereg irodalmi társaság nevezi magát Németországban Hans Sachs-ról.

Nem kell azonban azt gondolni, hogy Hans Sachs afféle kaptafától elrugaskodott diszvarga volt, amilyennek Jókai Mórt megválasztották egyszer a miskolci csizmadiák. Hans Sachs élete végéig megmaradt vargának, atyamestere volt a nürnbergi csizmadiacéhnek s mint ilyen kapott egyszer meghívást a választófejedelmhez, akivel az új hitről, a reformációról vitásoott, amelynek a költővarga egyik legbuzgóbb hirdetője volt.

A vita hevében az asztal végén ülő Hans Sachs rá talált csapni a tenyerével az asztalra, mire a választófejedelm gögösen kiáltott rá az asztalfőről:

— Hé, varga, nem a műhelyben vagy! Talán nem tudod, mi választ el egy fejedelmet egy vargától?

— De igen, uram, — nézett farkasszemet az oroszlanfejű költő-varga a fejedelemmel — ez az asztal, semmi más!

Hatvanhét éves volt Hans Sachs, amikor másodszor megházasodott, feleségül vevén a huszonhárom éves, viruló szépségű Barbara Herschert.

— De mester, — aggóskodtak a tisztelői — hiszen ez kész öngyilkosság!

— Tudom — mosolygott az atyamester — de látjátok, inkább szurom keresztül a szívemet egy friss, szépséges, csillogó ezüsttőrrel, mint egy rozsdás vén fringióval.

III.

Körülbelül Hans Sachs-szal egyidőben élt Jakab mester, a híres roueni szabó. Ő nem irt verseket, de mint afféle parlagi bölcs, aki elmés mondásaiban nagyon keserű igazságokat csavar-

gatott bele a humor ostyájába, mégis belekerült a francia történelembe, még pedig az I. Ferencről szóló fejezetébe.

A király, meg a szabó úgy ismerkedtek össze, hogy egyszer a király Rouen környékén vadászgatott, valami gally fölhasította a zekéjét, kíséret nélkül belovagolt a városba, szabót keresett s véletlenül Jakab mesterhez utasították.

Mig a sebzett ruhát összeöltötte, a király beszédbe elegyedett a mesterrel s megkérdezte tőle, hogy vannak megelégedve a roueniak a maire-jükkel, a polgármesterükkel.

— Nagy akasztófárávaló, — buggyant ki az őszinteség a szabóból, aki nem is sejtette, ki lakik az egyszerű vadászban és elpanaszolta neki a roueni polgármester törvénytelen cselekedeteit.

— De hát akkor mért nem panaszoljátok be a királynak? — kérdezte fölhaborodva a király.

— A királynak, uram? — legyintett gunyosan a szabó. — Hiszen az még nagyobb akasztófárávaló, hogy az isten tüze pusztítsa el mindkettőjüket!

A király nyelt egyet és másról kezdett beszélni, mert már abban az időben se szerette minden századik király se, ha hü alattvalói szemébe mondják az igazságot.

Mire kész lett a zeke, akkorára megérkezett a király kísérete is és a szabó nagyot nézett, a mikor hallotta, hogy a vadászt fölűgnek szölitják. De azért nem jött zavarba, hanem félrehuzta a királyt.

— Fölség — sugta neki — amit mondtam, maradjon kettőnk között; más ugye hallotta, csak a jó Isten, az pedig már ugyis régen tudja.

A királynak nagyon megtetszett az elmés szabó, felvitte magával Párizsba udvari szabónak és udvari mulattatójának, noha az udvari urak és dámaik nem mindig találták mulatságosnak Jakab mester tréfáit.

— Neked a szemed is becstelenséget mutat, — mondta neki haragosan D'Estampes hercegnő,

a király szépasszony-szeretője, akinek valami csinyjével az orra alá borsolt.

— Asszonyom, — hajolt meg udvariasan a szabó, — nem is tudtam, hogy az én szemem tükör.

Nem kimélte azonban magát a királyt sem, nem is szólva a német császárról. V. Károly volt akkor a német császár, aki örökösen hadilábon állt I. Ferencel. Történt aztán egyszer, hogy a császár Párizson keresztül akart Spanyolországból Németországba utazni s erre a francia király engedélyét kérte. Persze I. Ferenc udvariasan azt üzenté vissza, hogy nemcsak átengedi, hanem vendégül is látja s csakugyan nagy előkészületeket is tett a fogadására.

Meghallotta a hirt Jakab mester is s nyomban elővette nagy jegyzőkönyvét, amelynek Bolondok Könyve a címe s amelybe szokot a bolondságokat jegyezte bele, amiket a királyi udvarnál észre vett.

— Mit firkálsz, Jakab mester? — kérdezte tőle a király.

— A német császár őfelsége nevét irtam be a Bolondok Könyvébe.

— Miért, te?

— Mert aki a helyébe jön az ellenségének és a kezébe adja magát, az nagy bolond.

— De hát csak nem gondold, hogy fogolly teszem a tulajdon vendégemet? — kérdezte felhaborodva a király.

— Bocsánat, — mondta nyugodtan a mester, — már ki is töröltem a császár nevét és a fölségedét irtam be helyette. Mert aki akkor se bánik el a legnagyobb ellenségével, mikor az a kezébe adja magát, az még nagyobb bolond.

Igaza is volt Jakab mesternek. Mert V. Károly nem volt olyan udvarias, mint I. Ferenc és mikor pár esztendő múlva elfogta a francia királyt, jó darabig fogságban tartotta.

(Folytatása következik.)